

Egyptský horoskop

Amon (30. leden – 1. březen)

Kdo chce víc, nemá nic.

Mut (2. březen – 3. duben)

Neopouštějte zahradu, nebo skončíte v osidlech smutku.

Eset (4. duben – 6. květen)

Zkontrolujte si nastavení antiviru na vašem počítači.

Horus (7. květen – 8. červen)

Ve spořitelně dnes oceníte chorus.

Geb (9. červen – 12. červenec)

Pozdraví vás Bob Heb.

Sachmet (13. červenec – 14. srpen)

V šachách dnes vyhraje.

Thóth (15. srpen – 16. září)

Během týdne si procvičte dentální frikativy.

Sutech (17. září – 20. říjen)

Doplňujte tekutiny, hrozí vám sucho v ústech.

Usir (21. říjen – 25. listopad)

Nedávejte si hermelín ve Vokýnku.

Anubis (26. listopad – 28. prosinec)

Pohládí vás Ondřej B. Vinš.

Hathor (29. prosinec – 29. leden)

Zítra pojedete do hor orat brambor.

**RYZE AVANTGARDNÍ PRAVIDELNÁ OBČAS RÝPÁVÁ TISKOVINA!
ČÍSLO ŠESTÉ 20. ROČNÍK 6. 7. 2018**

Redakce: Tomáš Blatný, Marie Feryna, Bohdan Heblík, Jan Henyš, Ondřej Chaloupecký, Tomáš Chaloupecký, Sárka Kadavá, Erna Kouřilová, Kateřina Matuščíková, Jana Plavec, Martina Rybová, Matěj Senft, Eva Soukeníková, Ondřej B. Vinš, Lucie Vondrysová
Všechny fotografie tohoto obšastníku s láskou fotografuje © Jana Plavec.
Vychází v Sobotce během 62. ročníku festivalu Srámkova Sobotka, od 1. do 7. 7. 2018.
Cena 15 Kč.

Vydává spolek SPLAVI,
U Studánky 5, 170 00 Praha 7,
IČ 26674122. MK ČR E 15812

Časopis *Raport!* vychází za finanční podpory Státního fondu kultury.
raport.redakce@gmail.com

CC BY-NC-ND 4.0

THIS IS NOT
DEF
RAPORT

Zde je prostor pro patos

ÚVODNÍK — MARIE FERYNA

Šrámkova Sobotka se blíží svému závěru. Dnes večer nás čeká prezentace výstupů z dílen, zítra také. Večer pak celý festival uzavře závěrečný koncert. A já se rovnou přiznám, že se budu z celého našeho týdne vzpamatovávat alespoň jednou tak dlouho. Nejde ani o to, že je třeba opět obnovit oběh krve v cévách, kterými nyní proudí epesní Podkováň. Zásadní problém vnímám dnes v adaptaci na prostředí – sotva jsem si zde zvykla, festival pomalu končí. Hektické tempo, v němž se (nejen) naše redakce naučila pracovat, bude už pozítří k ničemu.

Část redakce nás už opustila, část přijela. Jde zejména o bohemisty z prvního ročníku – tedy pomyslnou „novou generaci“, která by po nás, jež ve *Splav!u/Raport!u* pracujeme už třeba čtvrtý, pátý rok, mohla nelehký úděl (reflexi festivalového dění) převzít.

Věru nevím. Rozhodně si nepřipadám jako „dlouholetá“ účastnice Šrámkovy Sobotky. Zároveň se ale nepovažuji za nováčka. Cítím ovšem jakousi únavu a nedovedu určit její zdroj. Druhým rokem se věnuji dramaturgii autorských čtení, pátým rokem se věnuji festivalovému deníku. Co teď? Chodit na dílnu? Zmluvit si chatku na koupališti a věnovat se pouze dramaturgii? Mám na sebe samu spoustu otázek, na něž ovšem stěží mohu dát nějakou odpověď. Jedno je mi ale jasné – příští rok pojedou znovu, přes příští také. A rozhodně i všechny ty další.

Co tím vším filozofováním chci říci – rozhodně není dobré se zaseknout v udržování samoučelné tradice. I hymna, která každoročně zahajuje festival, jednou ztratí svůj zvuk, bude-li se zpívat jen z povinnosti. Stejně je to v případě psaní do *Raport!u*, stejně je to i v případě organizování festivalu. Je dobré vědět, kdy skončit.

Autorka se svou prací na festivalu rozhodně nekončí.

6.7.

PROGRAM — PÁTEK

9:30 Sál spořitelny

Doc. Alice Jedličková: Čas a vyprávěcí strategie

Přednáška na příkladech z české i světové prózy ilustruje tradiční i méně obvyklé typy časové konstrukce vyprávění.

14:00 Šolcův statek

Beseda s Helenou Illnerovou a Jiřím Grygarem

Jak se to má, když „civíš v noc“? Platí, že „jedna z hvězd je vždycky tvou“?

15:00 Městský park (Vstupné 30 Kč)

Zlatá ryba

Klasická ruská loutková pohádka pro všechny od 3 let.

17:00 Městský úřad

Té o páté (I)

První část každoročního jarmarku dílen. Vystoupí účastníci dílny rozhlasového dokumentu pod vedením lektora Dana Moravce.

19:30 Sál spořitelny ZMĚNA!

Večer svač! (II)

Druhá část zakončení festivalu v režii Lady Blažejové, Adama Hoška a Jana Trče. Vystoupí účastníci dílen umění německého překladu, sborový zpěv, dramatické psaní a literatura nahlas.

22:00 Sál spořitelny

Candrbál? (III)

Třetí část zakončení festivalu a jarmarku dílen proběhne ve znamení učitelské dílny pod vedením lektorky Hany Kofránkové.

Pojem pochůzka pojmenovává polemický pouliční pochod.

Považme pokouření pomyslného pokrývače Poláčka.

Poposunul po Ponrepu použitou ponožku podél poničené pohovky.

Poševní pokrytec poprosil povislé poprsí: „Povidlovou pochoutku posypanou Podravkou!“

Poděkování pošleme po posoboteckém posezení.

Poslední pozdrav.

Autoři poobědvali pokrovku.

Takhle vidím Sobotku já

POZVÁNKA — MARIE FERYNA

Vernisáž výstavy *Takhle vidím Sobotku já* se uskuteční od 15:30 na schodech městské knihovny. Výstava přináší unikátní sérii deseti různých pohledů na (Šrámkovu) Sobotku. Dle slov Josefa Šlerky využívá metodu *photo voice*.

Doslov autorky infočlánku: Jako každý článek od externího příspěvatele, i tento přichází o půlnoci. Prosíme tedy ty, kdo mají v plánu posílat nám své reakce, reklamace, polemiky a stížnosti, aby je posílali v čase, kdy bude redakce schopná (haha, redakce), tedy ideálně před půlnocí.

Autorka sedává po půlnoci na zahradě Šrámkova domu.

dokonce i o těch, které ještě neproběhly. Připomíná to neohrožené reakce čackých pracujících, protestujících proti zrádcovskému textu Charty 77, který ani nezahledli. Mě přednášky letos několikrát potěšily. Zejména ta z oblasti komunikace neslyšících. Téma „poněkud nevhodné pro festivalový program“?! To je velmi kruté a nelaskavé tvrzení, o „pomyslném clickbaitu“ se nedá uvažovat – problém nelehkého života neslyšících zafungoval spíš opačně (a opravdu: účast nebyla vůbec 100%). Ujišťuji Tě, Marie, že k „exotizaci tématu“ určitě nedošlo. Co se exotiky týče, neboj se konkurence. Espresso tonic donesu! Do spočky!

Všechny citace v uvozovkách jsou z Feryniny recenze na přednášky z Rap4rtu.

Mezičas

DOPORUČENÍ — ANNA JOSEFÍNA NOVÁKOVÁ

Festival se pomalu, ale jistě přehoupl do své finální fáze. Naše kulturní kondice může mít momentálně velký náskok před tou fyzickou, a proto doporučuji krátkou procházku na lovecký zámeček Humprecht, zvláště pokud jste na Jičínsku prvně. Cestou se rozhodně neztratíte, stačí se držet žluté značky – jinak skončíte v soukromé zahradě, nebo na staveništi. Za to si ale můžete utrhnout nějaká jablka a jahody. Za předpokladu, že všechny peripetie překonáte, ocitnete se u malebného zámku. Buď se můžete projít okolo něj, nebo jít na prohlídku. K výběru je okruh zámku s ochozem (plně vstupné 80 Kč), balkon (15 Kč), věž (20 Kč) a expozice muzea města Sobocky (25 Kč).

Zámeček se od ostatních v Čechách v mnohém neliší. Je v něm hodně obrazů, knížek, linorytů a starého nábytku. Specifická je akustická místnost. Můžete tam výskat, křičet, smát se, zpívat a čekat celých 8 vteřin, než se zvuk donese k samotnému vrcholu stropu, jenž je 16 metrů vysoký. Informace, která jistojistě byla z celého odpoledne nejzajímavější, se týká hygieny našich předků. Ti totiž u sebe nosili váček s býčí krví, který odpuzoval hmyz, jenž je kvůli nedostatečné hygieně někdy ohrožoval. Kupodivu jsme se ji ale nedozvěděli od průvodkyně, nýbrž od členky naší výpravy, jež je lektorkou jedné z dílen.

Humprecht je milý, malý a malebný. Je to ideální procházka, kterou můžete proložit pauzu mezi dílnami a autorským čtením. Také ale můžete jít na koupaliště a chvíli se nevzdělávat, jen si zchladit mozek.

Pozn.: Vyzývám tímto všechny účastníky dílen, aby uhodli, jestli informace o býčí krvi pochází právě od jejich lektora.

Autorka na koupališti nebyla.

62 „po“

62 SLOV — KOLEKTIV

Pocem, poté popřemýšlej. Poprvé.

Popište pojetí Pomahačovy poezie po požití pozitivních pocitů, popřípadě pohankové pomazánky.

Porno pomáhá pouspokojit poporodní potlesky po potratu, poněvadž potrhává pojidlo pofidérních pobožníků.

Festivalový jídelníček

Pizzerie Maštal

Snídaně (7:30–10:00)

Nadměrná hyperbola

Oběd (11:00–14:00)

Zelná polévka

- Pečená vepřová krkovička, bramborový knedlík, zelí
- Hovězí kostky na kmíně, rýže
- Šišky s mákem a máslem

Večeře (17:30–20:00)

Zeleninový vývar

- Treska s bylinkovým máslem, bramborová kaše
- Gnocchi se špenátem a smetanovosýrovou omáčkou

Vokýnko (do vyprodání zásob)

Brokolicová polévka

- Tvarohová pomazánka
- Malinová bublanina

Oblíbené tituly České knihovny

ANKETA — REDAKCE

Zeptali jsme se bývalých i současných studentů pražské bohemistiky, který titul *České knihovny* mají nejraději – a proč.

Jan Henryš: Život svaté Kateřiny

Rád čtu texty v odborně bezpečných edicích. Starší texty jsou navíc obvykle velmi kvalitně komentované.

Tomáš Chaloupecký: Vítězslav Nezval – Básně I, II a III

Po letech máme k dispozici sbírky, jež byly dosud dostupné jen v meziválečných vydáních (takže velmi špatně), nebo (auto)cenzenované v *Díle* (takže velmi nekvalitně).

Šárka Kadavá: Jaroslav Vrchlický – Epické básně

Jsem hrdinkou jedné z básní.

Tereza Kuglerová: Božena Němcová – Povídky

Byla to úplně první kniha z edice, se kterou jsem se asi ve dvanácti letech setkala.

Anna Josefína Nováková: Josef Václav Sládek – Básně

Byly výbornou inspirací k vypracování seminární práce.

Martina Rybová: Josef Škvorecký – Zbábělci

Doc. Špirit v nich dobře popisuje různocnění.

Sára Sichingerová: Jan Čep – Povídky

Povídky jsou poctivě sesbírané a jinde se těžko shánějí.

Ondřej B. Vinš: Karel Klostermann – Ze světa lesních samot

Titul obsahuje vynikající ediční komentář.

Autoři rádi čtou.

Ten s těma ptákama

NEKRITIKA — EVA SOUKENÍKOVÁ

Včerejší odpolední literární blok zahájil děčínský básník, překladatel a pedagog Radek Fridrich. Nebudu psát žádnou kritiku, básnickou interpretaci, nedej bože esej. Ne proto, že byste tyto útvary nechtěli číst, ale proto, že v nich prostě nejsem dobrá. Radka Fridricha si pamatuji z jednoho večírku *Psiho vína* jako „toho s těmi ptáky“. Nezklamal mě. Přečetl mé oblíbené „verše“ ze sbírky *Krooa krooa* (2011), jejíž obsah se dá sledovat spíše na základě ornitologické praxe. Nepovažuji to za nijak hluboké umění, ale jednu věc člověk sbírce upřít nemůže – upřímnost. Radek Fridrich je pro mě jeden z mála českých básníků, který se nebere za velevážného pokračovatele minulých velikánů, Karla Hynka Máchy, Vladimíra Holana či Ivana „Magora“ Jirouse. Je to vášnivý germanofil, který nezapomněl zdůraznit i pro české sebeuvědomění velmi důležité „sudetské“

téma konce druhé světové války. Dodá ale něžnou poznámku o své tlusté babičce s copy, která prostě chtěla zůstat v Čechách, neboť ráda tančila na dechovku. Celkovou náladu shrnula účastnice festivalu, která zvolala: „Já bych byla na chalupě, ale neteče mi tam voda, tak jsem tady a je to fajn.“ To je ono, Radek Fridrich je pro mě zkrátka fajn.

Autorka ptákům nerozumí.

Ty můj Sudety

RAPORTÁŽ — ONDŘEJ B. VINŠ

Čtvrtek nabídl pokračování tematické sekce *Paměť v textu* čtením básničky Alice Pražentové, původem z předalekého Děčína. Na úvod přečetla věc osobní, úsměvnou i časově ohraničenou – něko-

se od sebe vzdálila. „Drahá... Vše je příliš složité, vysvětlování by bylo dlouhé, mnohem delší, než kolik času máme.“ Nina nechápavě pootevřela rty, v očích jí stále jiskřil vděk za manželův návrat. V jeho očích však spatřila jakousi falešnou notu, záblesk nekalosti, úmysl. Znervózněla. Zapálila si cigaretu. „Kdybys měla příležitost, pochopila bys,“ zašeptal Myšák a z ruky jí vytrhl nákupní seznam. Nalezl čtrnáctou položku a přečetl ji nahlas: „Vlhčené ubrousky!“ Pak se s pevným přesvědčením o vlastní neomylnosti rozesmál, zdvihl pravici se seznamem vzhůru k nebi a v duchu začal odpočítávat sekundy, dělicí ho od konečného vítězství. Deset, devět... Jen několik málo okamžiků ho dělilo od porážky imperátora Xarxe, od anihilace robotů i jejich pohůnků. Osm, sedm... Jen několik málo okamžiků ho dělilo od slávy. Šest, pět... Jen několik málo okamžiků ho dělilo od věčné slasti. Čtyři, tři... Od obzoru po obzor se nebe zalilo bílým světlem. Myšák chtěl překvapeně zamrkat, zjistil ale, že nemá čím, neboť záře mu spálila víčka, a jen několik málo u sebe držících atomů jej dělilo od nebytí. Paní Nina Myšáková se netvářila o nic méně překvapeně, přesto se alespoň *tvářila*. Chtěla vyfouknout dým směrem k manželovi, který ji během několika minut tak potěšil a tak zklamal, jenže – neměla kam. Po kapitánu Myšákovi na zemi zbyly jen jeho pečlivě vyleštěné knoflíky.

Odhodila zbytek cigarety do kanálu a rozhlédla se kolem sebe. Vylidněná, tichá ulice i okolní domy se zdály být po věky opuštěnými. Přitom ještě před hodinou se její okolí hemžilo hrajícími si dětmi, otci rodin, kteří na zahradách a příjezdových cestách pečovali o svá úzkostně strážena auta, a matkami, jež tuto iluzi dokonalé americké rodiny dotvářely čerstvým jahodovým koláčem, který právě chladnul na kuchyňské lince. A přesto zde panovalo absolutní ticho. Jako by na světě zůstala *jediná*.

Autoři jsou těsně před koncem.

Výstava, jakou svět neviděl

RAPORTÁŽ — TOMÁŠ CHALOUPECKÝ

Mimo pozornost oficiálního festivalového programu, a tím pádem i jeho návštěvníků se odehrává malá, o to však pozoruhodnější a nabitější výstava. V nevelké, ale exkluzivní výstavní síni spořitelny (vchod z ulice Jičínská) se nacházejí dvě artefakty naplněné vitríny. Jedna potemnělá, druhá prosvětlená přirozeným světlem. Vytvářejí tak dva póly, dva protiklady, duální opozici, jin a jang.

Levé, temnější vitrině dominuje centrální motiv s vyobrazením slovanského boha slunce Dažboga. Okolo něj se rozehrává pečlivě instalovaný vír dalších východoevropských božstev znázorněných prostřednictvím svých atributů. Ve spodní části se autoři od pohanských kořenů přesouvají ke širavé kritice soudobého ideálu krásy. Na několika kresbách vidíme postavy princezen dotažené ad absurdum, jež naplňují doslova všechny představy módního průmyslu o kráse. Vznikají tak roztodivné figury, jež jsou vše, jen ne krásné. V lesknoucí se vitrině se navíc odráží tvář pozorovatele, jenž se tak stává součástí výstavy, a klade mu další otázky. Proč jsem tu? A kdo jsem?

Pravá vitrina je prozaičtější. Na stěně visí malby kriticky ohrožených druhů, na podložce je vymodelováno ideální město, průnik návrhů Adama Gebriana a Patrika Kotase. Mnoho drátů, málo reklam. A funguje to! Eklekticismus výstavy není na překážku, naopak – vytváří pozoruhodné a dosud nepoznané kombinace idejí a východisek. Koho z nás by napadlo, že se v urbanismu odrážejí vlivy vzešlé ze slovanské mytologie? A že ubývající počet divokých zubrů úzce souvisí s výstavbou linky D pražského metra?

Autorovi je vstupné volné.

Dramaturgie is dead a Marii není nejlíp

REAKCE — HANA KOFRÁNKOVÁ

Každé ráno se „napůl našte“ (proč jen napůl?) a smutně povzdychává. Co přednáška – to povzdech „zase nic!“. Na žádnou přednášku ji nenachytáte – prostě nikam nepůjde. Ví předem, že to musí být *jedině* průšvih. Ví to nejen o přednáškách, na kterých nebyla, ale

hlasu, ani videa na YouTube. Spousta věcí, které by mě nakonec opravdu zajímaly, mi tak uniká, jsem ale netrpělivá a mám ráda ticho – jednoduše špatný posluchač. Na Sobotce tudíž na rozhlasové pořady chodím hlavně zjistit, o co přicházím.

Ten středeční se ze série naprosto vymyká: *ArtCafé* se totiž vysílalo přímo z pódia a v centru zájmu nebyla poezie, ale Šrámkova Sobotka. Moderátor si pozval nejdříve organizátory a pak vedoucí dílen Olgu Walló a Doru Kaprálovou spolu s několika jejich studenty, aby posluchačům přiblížili, proč se k nám mají příští rok připojit. Jan Bílek mluvil o tom, jak tady pečujeme o naši mateřštinu, hlavně o mluvené slovo (s důrazem na to *slovo*, jak dodala Eva Marková). Napadlo mě, jak se tady snažíme slovo ovládat, a ono si zatím žije vlastním životem. A teď nemyslím jenom *Raport!*. Na dílnách si kultivujeme svůj projev, vystoupení a diskuze míří na to pomyslné „vysoké umění“, mluvíme o něm z odborných hledisek a přitom zejména ta slova, která nekontrolovaně kolují zahradou, vytváří a časem proměňují celý festival.

Ale zpátky k přímému přenosu. Jeho součástí bylo taky překvapení dne – vystoupení Bio Mashy s Luďkem Kazdou. Jak ukazuje včerejší *Raport!*, slammerka vzbudila velmi rozporuplné reakce. Ano, ne celá redakce se na hejtu shodla, mě to fakt bavilo, a co víc, já mám tuhle „kadenci automatické zbraně“ fakt ráda. Jasně, energické vystupování Bio Mashy, které v některých vzbudilo nejistotu, jestli je jenom šílená, nebo si před koncertem něčím pomohla, je prostě póza a chvílemi působilo afektovaně – pokud však někteří umělci stejně afektovaně zaujímají pózu šilicích básníků nebo vyhraněné angažovanosti, překvapivě to nevádí (možná proto, že deprese je mnohem bližší neutrálnímu výrazu než absolutní veselost?). Komentáře mezi písněmi parodující rozhlasové popisy toho, co posluchači nevidí, sice trapně vyznívaly, na mě ale působily poměrně spontánně a dotvářely poetiku textů. Není to poetika promyšlených reflexí o světě, je to především hravost, nezkrtná radost ze života. Kulo-metná palba, kterou na nás Bio Masha chrlila, více než se smyslem pracovala se zvukomalbou a s působením proudu řeči jako takového – od „hlásek, které se dobře vykousávají“, až po nesrozumitelné žvanění. Pramenila z toho skvělého pocitu, když si sami sednete do zahrady Šrámkova domu a posloucháte útržky překotných rozhovorů a smích, když v noci sledujete lidi kolem sebe euforické z toho, že na týden vypadli ze svého života někam, kde můžou být opravdu sami sebou. Pro mě tedy festival zachycovala a vystihla právě to, co by veškeré rozhovory nikdy nemohly, i když některé písničky byly v první řadě líbivé kraviny a autorčino divoké poskakování a plácání nesmyslů hraničilo s dětským předváděním. Ale ať už jste se bavili, nebo jste odcházeli pohoršení, vystoupení to bylo úspěšné: to, že se neshodneme a ještě si umíme říct proč, nás totiž na Sobotce stejně baví nejvíc.

Autorka chytla slínu už předevčírem a nezlobí se, že reportáž jaksi vypadla ze sazby.

Část šestá

POVÍDKA NA POKRAČOVÁNÍ — KOLEKTIV

Kapitán Myšák svou ženu krátce objal. Nina chtěla v blízkosti manžela zůstat co nejdéle, pevný stisk ale po chvíli povolil a dvojice

lik stran ze svého deníku z roku 1997. Autenticitu textu podtrhly i nalepené fotografie Toma Cruise a dalších idolů autorčina mládí. Po odlehčeném začátku následovala krátká báseň ze sbírky *Kotrmelína*, jejíž jazyk plný dialektismů otevřel Prajzentové cestu k jádru čtení – veršům, které čerpají z její rozvětvené rodinné historie, kterou podle svých slov *vykrádá*. A nutno říct, že velmi zdatně a se silným uměleckým důrazem. Ve své poezii snoubí příběhy prarodičů (jedné babičky sudetské Němky a druhé volyňské Češky). Spojují se tak jazyky, země, velké a nepěkné události 20. století. Tak jako děšť obnaží v Liberci, Ústí i jinde švabachem psané nápisy, jsou vynášena na světlo i svědectví o odsunu, zakopaných špercích vysídlenců, banderovcích, německém podloží uchovaném v názvech míst. Poezie Prajzentové má daleko k patosu, je syrová, proložená německými větami babičky. „Gibt ihr das!“ Na pozadí rodinného mikrokosmu je konstruován makrokosmos soudobých dějin. Prajzentová plynule navázala na předchozího autora Radka Fridricha, rovněž rodáka z Děčína. Oba ve své poezii představili topos Sudet jako místa drásavé historické paměti.

Poznámka pro Marii Ferynu: Děkuju za výběr autorů, oceňuju i to, že je dobře znáš, ale příště je, prosím, nech víc číst a pokládej méně otázek o jejich činnostech. Nejsi Karel Šíp a nemoderuješ Všechnopárty.

Autor má rád zvuk němčiny, Neubauteny a slovo Dunkelheit.

Pořád ještě pokračujeme

RAPORTÁŽ — ONDŘEJ CHALOUPECKÝ

V zahradě Šrámkova domu byl včera od čtyř hodin na programu poslech rozhlasového doku-blogu Aleny Blažejovské. Dva roky nahrávala Jaroslava Erika Friče, brněnského básníka a nakladatele, který upadl v roce 2015 na tři měsíce do kómatu. Od probuzení se snaží dostat zpět do normálního života a právě jeho boj Alena Blažejovská shrnula v tísnivém i naději vzbuzujícím dokumentu nazvaném *Abychom se jako andělé nevznesli někam, kam ještě nepatříme*. Autorka pustila dvě ukázky, jednu ze začátku, druhou z konce pořadu.

Celý dokument nahraný pro ČRo Vltava mohou návštěvníci Šramkovy Sobotky slyšet v sobotu od dvou hodin v Městském divadle.

„Zdalo se mi, že jsem v tubě, kterou putovali mrtví lidé jako potrubní poštou. A já si řekl, že tedy asi také umírám.“ Především jsem se v úvodníku *Raportlu* přiznal k jisté fascinaci smrtí, která ale mně samotnému s odstupem přijde směšná. A včera jsem najednou seděl na zahradě a poslouchal člověka, který se smrti přiblížil a mluvil o ní vyrovnaně, uvěřitelně a bez patosu. Zvolená hudba jeho výpověď umocnila. „Psal jsem obálky na vlastní parze.“ Syrová výpověď muže, který nemá potřebu si na něco hrát. V úvodní patnáctiminutové ukázce z něj nebyla cítit rezignace, na kterou právo určitě má. „Pořád ještě pokračujeme.“

Ve druhé, kratší ukázce byla slyšet společnost, hlasy, šoupaní židlemi. A zesláblý hlas hlavní postavy dokumentu. V ruchu okolí se občas ztrácel. Ale dokazuje, že se Jaroslav Frič snaží žít dál normálním životem. Učí se chodit o jedné berlí místo dvou. Bojuje, i když slabně. „Je to pro něj těžký, dál žít,“ shrnula Alena Blažejovská silně, naléhavě dílo.

Autor zapomněl.

Vše má své chyby

RAPORTÁŽ — ANNA JOSEFÍNA NOVÁKOVÁ

Většina vernisáží je proložena nějakou kulturní vložkou; hudební či taneční, případně i ochutnávkou chlebičků a vína. Není to nejzásadnější bod těchto událostí, avšak potěší a akce je rázem zajímavější. Výstavu *TGM to nikdy nebude mít lehké* jsme mohli vidět v sále spojitelný celý týden, ale oficiálně uvedena byla až ve čtvrtek. Jedná se o výstavu, již vytvořil Ústav pro studium totalitních režimů v čele se Zdeněkem Hazdrou a jejíž část byla zapůjčena na festival. Rozhodně nechci shazovat práci, snahu a nasazení ústavu (naopak si jej velmi vážím, protože vím, jak náročná příprava výstavy je), mám ale zkušenosti s tím, že vernisáž, a vlastně i samotná výstava jde udělat zajímavěji. Kdo aspoň trochu zná *Hovory s T. G. Masarykem*, z výstav si v podstatě nic neodnese, protože značná část panelů obsahuje pouze citáty z *Hovorů* a fotografie Masaryka při nejrůznějších

příležitostech. Fotky jsou to pěkné a i svým laickým okem poznám, že graficky a designově jsou panely udělané hezky, ale celkový dojem mi přišel jako mnoho povyku pro nic.

Obvykle v člověku po prožití uměleckého zážitku zůstanou (silné) emoce nebo pocity, ale mně vernisáž splynula s dnem plným skvělých dojmů. Panely prostě slouží k ozdobení ošklivých zdí.

Je škoda, že se večerní *Hovory s mlčením* s cellovým doprovodem nespojily s vernisáží. Kdyby tomu tak bylo, odcházela bych s pocitem, že mě večer strávený s Masarykem a Čapkem obohatil, a to navíc prima způsobem.

„Je málo věcí, co není krize,“ říká TGM. S upřímnou lítostí musím konstatovat, že vernisáží mnoho nechybělo a krizí by se stala také. Tím pádem měl Masaryk pravdu. V podstatě skoro jako vždycky.

Autorka dnes měla krizi také.

CK: Jo – pro nás je inspirativní a příjemný s Pepou pracovat, protože máme rádi jeho tvorbu a přístup. Baví mě, a myslím, že mohu mluvit za celou Vložte kočku, jakým způsobem je Pepa schopný texty interpretovat. Je v tom cítit opravdovost. A samozřejmě pracovat s Pepou posouvá kapelu dál. Jde o improvizovaný hraní. Člověk se musí do textu hodně ponořit a soustředit se na tempo řeči.

CKF: Oba jste psychologové z FF UK a mě by zajímalo, jak se ve svých textech vztahujete k eschatologii.

JS: Vzpomínám si, že Cyril byl můj student – velice se mi líbilo, že jsem narazil na skupinu, ve které hrál Cyril. Šlo především o domýšlení si skutečností a toho, čím jsme a proč jsme tady. Vedli jsme s Cyrelem mnoho diskuzí po kavárnách. Vždycky jsem měl pocit spřízněnosti, i když k tomu přistupuje každý z jiného úhlu pohledu.

CK: Téma smrti se v textech VK objevuje hodně. Je spíš nepřímým tématem. Ale téma konce, finality a změny je přítomný v desce *Seat*. Spoustu věcí z ní nehrajeme. Skladby nejsou úplně obsahově příjemný, deska se vztahuje na takový období, který nerad znova prožívám v písních. Tam se téma smrti promítlo hodně a zároveň každá z našich desek, kterou jsme dneska nahráli, je vlastně opusem. Všechny ty desky – *Táta*, *Hedvika*, *Klub Bublínka* – jsou requiem za konkrétní mrtvou bytost našich životů. Původně jsme mysleli, že *Hedvika* bude poslední requiem, ale ono to vyšlo tak, že takové možná budou všechny desky. Tohle téma je všudypřítomné.

CKF: Bylo zamýšleno, že v mezinárodní klasifikaci nemocí bude uvedena psychospirituální krize jako diagnóza. Měli jste – v souvislosti s tím – nějaký transcendentální zážitek?

CK: Já jsem jich měl dost. Hlavně v mé pubertě. Bylo mi 14 let, bylo to podpořený silocybinem, v podstatě předávkování. Mám zkušenost s mimotělní komunikací se vševedoucím světlem a vesmírem. Byla nás parta lidí, sdíleli jsme stejné prožitky. Vlastně tohle byl nějaký psychospirituální prožitek, ale bez pomoci drog jsem se nedostal k zážitkům blízké smrti. Naštěstí mě to minulo.

JS: U mě šlo spíš o nějakou hlubší depresi. Hlubší depresi ze světa. *Kotel v mlze* je věnován jednomu dni – 29. 11. 1991. Ve své krizi jsem zahlédl onen kotel v mlze, který nebyl kostelem, ale spíš domem naděje, protože tenkrát jsem chodil městem v soustředných kruzích a hledal naději několik dnů. A týdnů. A říkal jsem si: „Třeba ji nenajdeš, ale prostě s tím musíš žít.“ A do dneška si na podzim 1991 pamatuju, asi nejtěžší období mého života.

Autorky byly velmi vložené.

Tento part budeme hrát my

RAPORTÁŽ — KATEŘINA MATUŠTIKOVÁ

Tento článek měl vyjít již včera, nedopatřením nám ale vypadl ze sazby.

Rozhlas mě docela mívá. Čím dál tím méně poslouchám i hudbu, a když na mě na internetech vyskočí něco zajímavého, ráda si to přečtu, ale téměř nikdy si to nepustím – ani Vltavu Českého roz-

protože si myslím, že paměť nebo čas, který si člověk připomíná, i ten ne úplně strašně dávny, třeba pětadvacet let zpátky, se prostě už stává součástí historie a spoustu věcí možná zapomínáme, ale taky je každý z nás vidí svým způsobem. Myslím si, že právě to jste se snažili uchopit.

CK: Pro nás to byl moc příjemný koncert, výborná atmosféra a jsme rádi, že jsme přijeli do Šrámkovy Sobotky, vlastně rovnou z Karlových Varů. Včera tam proběhla premiéra filmu *Domestik*, ke kterému jsme dělali hudbu a Jiří Konvalinka v něm hrál hlavní roli, což pro nás byla hlavní náplň minulého půl roku. Ač v něm je hudby poskrovnu, protože je dost minimalistický, pro nás to znamenalo hodně práce. A teď jsme hrozně rádi, vystupovali jsme po čtvrt roce a je tu velice zajímavé publikum.

MF: My jsme si vás nevybrali náhodně – spolupracovali jste spolu například na klipu ke skladbě *Otevřený dopis bohu*. Vedle toho vaše spolupráce funguje na bázi hudebního doprovodu k tvým čtením, Josefe.

JS: Někdy na konci dubna 2008, takže deset let zpátky, přišel Cyril na moje čtení a o spolupráci jsme přemýšleli už předtím, tak jsme se o tom pobavili a vznikl projekt *V mlze* – což je příležitostný projekt. Někdy vystupujeme čtyřikrát do roka, někdy vůbec, pak zase pětkrát. Já si toho velice vážím, hudbu kapely Vložte kočku obdivuju. Byl jsem na jejich prvním koncertě – jsem rád, že se nějakým způsobem podařilo propojit moje texty, které se taky v čase proměňovaly, a hudbu, která byla pokaždé trochu jiná, vždycky jsme spolupracovali s někým jiným – ať už to bylo s Jiřím Konvalinkou v Polné u Jihlavy, s Cyrilem na Avidu, samostatně, nebo někdy s celou kapelou. Pro mě to bylo prostě něco jiného než jen tak číst svoje texty na mikrofon, všechno sladit dohromady, dát tomu nějaký výraz, atmosféru, nějaký pocit. Setkání na pódiu pro mě byla něčím jedinečným.

Masaryka na ně!

RAPORTÁŽ — JAN HENYŠ

„Hudebně-literární pásmo? Spíš prostě čtení z *Hovorů s T. G. M.*“, říkal jsem si po pár prvních minutách představení s názvem *Hovory v mlčení*. „Proč čtou Čapka lidem, kteří ho mají přečteného i pozpátku?“

Odpověď tkví snad v tom, že byly vybrány úryvky usouvztažnitelné se současným děním, díky čemuž se čtení projasnilo dost zřetelným apelem proneseným skrz století až do sálu Městského divadla. Masaryka není obtížné aktualizovat – jeho moderní uvažování je vystavěné na ideálech etiky a všeobecné humanity, tedy na konceptech, které je patřičné zmiňovat v každé době, tím spíš v době, kdy pod jejich rouškou může hovořit někdo, kdo se jim dlouhodobě zpronevřuje. Na vystoupení bylo pozoruhodné to, že se z něj nestalo prvoplánové hulákání Masarykem směrem k současné politice. Vše zůstalo v citlivé rovině předávání Masarykova odkazu, jehož současná aplikace zůstala v rovině přesahu a možností subjektivní interpretace.

To vše se zadařilo povedeným výběrem textů a excelentním provedením Zdeňka Hazdry a Františka Kreuzmanna v rolích Masaryka a Čapka a violoncellovými doprovody a intermezzy Margit Koláčkové. Ty byly totiž tak výborné, že strhávaly veškerou mou pozornost, když zněly současně se čteným textem. Těžko však nazvat mé vlastní okouzlení výtka.

Když jsem po doznění posledního slova, jímž byla příznačně „pravda“, doposlouchával poslední tóny preludia první suity pro sólové violoncello Johanna Sebastiana Bacha, přemýšlel jsem, čeho jsem byl právě svědkem. Internet, byť nedůvěryhodně, straší tím, že se jedná o představení, které předtím zaznělo jen jednou, a to v květnu na pražském Libeňském zámku. Pokud je to tak, jsem pobouřen a žádám neprodlené reprízy nejen pro veřejnost, ale především pro školy. Vůbec ne proto, že by bylo studentské publikum méně náročné, ale proto, že jsem přesvědčen, že v takto vytríbené formě může představení oslovit mnoho otevřených myslí a předat jim myšlenky zcela zásadní pro orientaci ve vodách názorové plurality. *Autor se omylem zamiloval do Margit Koláčkové.*

Co ještě mohu dodat?

RAPORTÁŽ — KATEŘINA MATUŠTIKOVÁ

Literární pořad věnovaný *Evženu Oněginovi* ve výsledku ucho soboteckých diváků spíše potěšil, i když by podle mě lépe vyzněl jako příjemné brzké odpoledne s jedním ruským klasikem – v takto pozdní hodině se stupňující se únavou z konce festivalu pro mě bylo chvílemi náročné ho uposlouchat. Bohužel ne proto, že by byl tak informačně bohatý, naopak: kombinace čtení textů, porovnávání vybraných míst v překladech a interpretace zobrazení postav vedla Stanislava Rubáše spíše k obecnostem. Pořad stanovené cíle sice splnil, navíc překlad si rozhodně v programu zaslouží prostor, vyslechli jsme si ovšem také řadu banalit, například že Puškin své

postavy „objevuje“ a ony ho dokonce překvapují tím, jak příběh pokračuje, nebo že jeho „metodou“ je zachytit postavy jako živé lidi. Rubáš nám taky podle mě naprosto zbytečně vyprávěl části příběhu, který si snad musí pamatovat každý.

S vyzněním postav v jednotlivých překladech, kterých máme v češtině osm, z toho pět kompletních, dobře pracoval v části věnované Taťáninu dopisu Oněginovi: na verzi Josefa Hory, poměrně věrné originálu, ukázal, jak chápat myšlenkový vývoj a situaci Taťány, následovalo pak srovnání zejména se dvěma pomyslnými protipóly, velmi emotivním překladem Olgy Maškové a rozváznou variantou Milana Dvořáka. Měl by si ovšem odpustit poznámku, že emotivnost textu Maškové je „ženský dotek“ a že šponuje emoce tak, že je místy až hysterická. Netušila jsem, že kromě ženské literatury máme i ženský překlad! Kéž bychom uměly tak v klidu vysvětlovat jako Dvořáková Taťána.

V každém případě úroveň pořadu nejvíce zvedal přednes Martiny Longinové. Možná i díky svým hereckým zkušenostem dokázala různorodé pasáže z tohoto románu ve verších přečíst přirozeně, živě a s citem pro text, od rozhovoru nakladatele s básníkem s nádechem sarkasmu až po emotivně, ale vůbec ne přehnaně nebo pateticky ztvárněný Taťánin dopis. Navíc má velmi příjemný hlas, který bych v bdělejším stavu klidně poslouchala mnohem déle.

Autorka neví coby.

Ne, líp nebude

62 SLOV — ŠÁRKA KADAVÁ

Co bylo, bylo, ale vydržet by mělo minimálně v naší paměti. Dnešní noc, věnovaná spadlým (avšak nikdy zhaslým) hvězdám, se nesla ve znamení přiznání. Lidi se skoro až pyšně hlásili ke společnosti mokrých ocasů. A když se mě jako šrámkovského nováčka ptají, jestli se mi tu líbí, říkám jednoznačné ano. Protože nikde jinde nemůžete být tak šťastný ocas. Tohle si zapamatuji navždy.

Autorka chce věčně teď a tady.

Odpověď

POVÍDKA — LUCIE VONDRYSOVÁ

Stejně by bylo nejlepší, kdybys v tý Kolumbii umřel.

Aspoň pro mě.

Jedu tramvají a vzpomínám na to, jak jsme jezdili spolu, seděla jsem ti na kolenou, jednou rukou jsem se tě pevně držela kolem krku a druhou jsem přidržovala batoh plný knih, o kterých jsme spolu diskutovali. Byl jsi moje inspirace, probudil jsi ve mně touhu po poznání, dostat se až na dřeň všem problémům světa.

Dneska jezdím sama, stále obtěžkána knihami, ale většinu času tupě pozoruju okolí a myslím na to, jaký by to bylo, kdybys tu byl se mnou. Říkám si, musím se vzchopit, pohnout se vpřed, ale i když se svět za okny hýbe rychlostí 50 km/h, já pořád stojím na místě.

Jsem pořád zaseknutá v minulosti. Jak z toho ven, jak z toho ven, přemýšlím stále dokola. Nikam to nevede.

A najednou tě vidím. Stojíš na zastávce, tramvaj zpomaluje. Čekám, až zvedneš ruku a pročísněš si vlasy, jak jsi to vždycky dělal. Znamé gesto nepřichází. Cítím úlevu a zklamání zároveň. Nejsi to ty, to já tě jen vidím všude, kam se podívám. Zavírám oči.

Nepamatuju si, kdys mě uhodil poprvé. Ale jasný je, že v tu chvíli se spustilo odpočítávání do konce.

Vždycky jsi mi to dával za vinu, prý ses bránil. Bránil ses o hlavu menší holce s poloviční silou. Nikdy jsem neslyšela promiň, to jsem přehnal, radši jsi dělal, že se nic nestalo, že je všechno v pořádku. Vyrůstal ve mně pocit hrozný nespravedlnosti a křivdy.

Často jsem přemýšlela, jestli si za to opravdu nemůžu sama, že si to zasloužím. Ptala jsem se, miluješ mě? Nechtěj znát odpověď, řekl jsi.

Pak jsem se vzpamatovala.

Jednou se mi tě podařilo kousnout. Měl jsi pak na ruce modřinu. Přemýšlela jsem, že začnu chodit na sebeobranu a pak ti ukážu. Představovala jsem si, jak tě při útoku shodím nějakým naučeným chvatem na zem. A pak mi to přestaneš dělat. Takový jsem viděla východisko. Na podzim jsem na nástěnce u menzy viděla leták lákající na kurzy sebeobran. Skoro jsem se tam přihlásila. Pak ale najednou nebylo třeba.

Odešel jsi.

Autorka je redaktorka Raport!u a absolventka dílny tvůrčího psaní Dory Kaprálové.

Vložený rozhovor

ROZHOVOR — MARIE FERÝNA, KAROLÍNA FABEROVÁ

Středeční rozhovor s Josefem Strakou a Cyrilem Kaplanem.

MF: Oba dva jste poprvé na Šrámkově Sobotce. Jak se vám zatím festival líbí?

JS: Jsem rád, že jste mě pozvali do cyklu o subjektivní paměti – co si člověk pamatuje z devadesátých let, je to, co mě poslední čtyři roky zajímá a trápí a taky o tom píšu. A prostě jsem za to rád,